לש א מיי׳ פי״ד מהלי מלוה הלכה א סמג

עשין פד טוש"ע ח"מ סי" קח סעיף יו: מ ב מיי' פי"ד מהלכות

בהשנות ובחניד חשות חחו בהשגות ובתניד משנה סתג עשין לה טוש"ע ח"מ סיי קמט סעיף כא: מא ג מיי שם סמג שם טוש"ע שם סעיף כ

טוען הלכה ח ועיין

 ל) כתובות דף פו. [לעיל ה: ע"ש חוס' ד"ה אע"ג גיטין
לר:], ל) [וע" נוסחת הרי"ף והרא"שן, ג) [עדעועות מב:], ד) רש"ל מח"ו,

גליון הש"ם

י רשב"ם ד"ה לקוחה היא כידי כו' ראין נשבעין על הקרקעות. עיין לקמן דף קכח ע"א נרשנ"ס ד"ה :לונך

הגהות הב"ח

(h) גפ' מהדרנה ארעה כל"ל וחיבת לה נמחק: (ב) שם גבי אבוכון כל"ל ואות ד' נמחק: (ג) שם אלא בשבועה אכבשיה לשטר משכנתא בידי ואוכלה זוזי כל"ל ומיבת אלא טפי אתא ההוא גכרא: (ו) רשב"ם ד״ה א״ל אכיי וכו׳ דבמשכנתל את נחית וכו׳ לין ב״ד יורדין וכו׳ כי גדלי יתמי לישתעי וכו׳ כי גדלי יתמי לישתעי וכו׳ שיש עדים שהלוהו וישבע. נ"ב נראה מכאן דאפי' מת שוף יוף כל מא מיממי ורכ"כ בההכת אשירי שם אלג לאשירי בפיק סינון מימונים לעל לאשירי בפיק סינון מימונים קטנים גבי במת מוך חומן דלא חישיען ללכרי מוך חומן ורך היה לאונים וחכי נקטיינן. "ד"ה אלאלין: (ח) ד"ה אלאלין: (ח) ד"ה לאשיר היר מוערם בשילהי כל"ל וחיבת טעמאל מנחק: (ע) ד"ה אלכבשיה מנעוקל מנחק: (ע) ד"ה ה"ג גדל שדה זו: (ו) ד"ה ה"ג גדל שדה זו: (ו) ד"ה ה"ג גדל שדה זו: (ו) ד"ה ה"ג נדים (כ) בא"ד שלא אלכ פירות לעוף וכל מלדי היו עודים לעי עדים היו לו עדים היי היי לו עדים היי היי לו עדים היי היי היי לו עדים היי לו עד ולרב אידי היו לו עדים ולרב אידי היו לו עדים שאכל וקאמר רב חסדא הא איהו קאמר אנא קריבנא טפי: (1) בא"ד הא איהו דאמר וכו' ועד דהוה ליה למיפרך ולאסוקי נמי כנ"ל יתיבת א"כ נמחק: (**מ**) בא"ד ותינת מ"כ נממק: (מ) בא"ד ולפילו אי גרס' טפי: (נ) בא"ד מהימן ואביי ורבא סנכי: (מ) בא"ד לי דמיל הא דרבי לנל לחד: (ע) בא"ד דלל דמי דהתם בספר תורה כיון כל"ל ותיבת אע"פ נמחק:

וווי אחריני גביה. שנתחייב לי שאין משכון עליהן ואמרי לאחר שכלו שני משכנתה הם החזיר הקרקע ליתומים וחשחל להם חוב שיש לי על אביהם לריך אני לישבע דאמור רבנן הבא ליפרע כו' ואע"פ שיש בידי שטר חוב מחוייבני שבועה: הכבשה. העלים הותה: לקוחה

היא בידי. דהא אכלתיה שני חוקה בחיי אבוהון: מהימננא. בלא שבועה יעוד [©] נשבעין על הקרקעות ועוד דחוקת שלש שנים במקום שטר קיימא: אמר ליה. אביי הא דחשבת בדעתך דאי בעינא טענינא לקוחה היא בידי כיון דידיעא מילחא דבמשכנתה (ו) היתנחית בה לה מנית למיטען לקוחה היא בידי דהא איכא קלא ועדות דארעא דיתמי היא דהשתה שלימו שני משכונתה וכיון דידעת דאית קלא עלך דארעא דא משכנתא היא גבך ולא לקוחה אין לך מחאה גדולה מזו והיה לך להזהר בשטרך הלכך זיל הדר ארעא ליתמי השתח וכי גדלי יתמי שיהו בני מיעבד מלוה דהיינו מבן שלש עשרה שנה ואילך דהוי חייב במלות אשתעי דינא בהדייהו על שטר חובך שיש לך על אביהם תשבע וחיטול כדין הבא ליפרע מנכסי היתומים דכל זמן שהם קטנים אין יורדין לנכסיהם לגבות מהן כדאמרינן בערכין בפרק שום היתומים (דף כב.) אין מקקין לנכסי יתומים אא"כ רבית אוכלת בהן

וכדפסיק התם [שם:] רבא הלכתא אין נזקקין לנכסי יתומים ואם אמר תנו נותנין הלכך ממתינין להם עד דגדלי דהיינו מבן י"ג שנים וחילך כדמוכח התם. והא דאמרינן בפ' מי שמת (לקמן דף קנו.) ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן כ' ה"מ שמוכר לנורך הונאמו אבל לפרוע חוב אביו בית דין מוכרים מבן י"ג ואילך. ואי נמי מלוה על פה היא כי גדלי לישתעי דינא בהדייהו וישבע ויטול כדאמר רב פפא בשמעתא בתרייתא דמכילתין [קעו.] הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין והני מילי שיש עדים שהלוהו וישבע שלא פרעו ויטול: אתא ההוא גברא אתר אנא קריביה טפי. ומתוך שלא נודע מי קרוב יותר החזיק אותו האיש בקרקע לפי שהיה אלם יותר כדאמר רב נחמן לקמיה [לד:] גבי זה אומר של אבותי חה אומר של אבותי כל דאלים גבר: לסוף. שנה או שנתים: אודי ליה. ההוא מחזיק לרב אידי בר אבין: אוקמה רב חסדא בידיה. דרב אידי: א"ל. רב אידי לרב חסדא: להדר לי. ההוא גברא פירי דאכל מההוא יומא עד האידנא מן היום שמת קרובי שאכלם שלא כדין: אמאן קסמכת. לזכות באילן: אהאי. אהודאת פיו שמודה עכשיו שאתה קרוב יותר והא איהו דאמר עד השתא אנא קריבנא טפי ואכל פירות בדין כל דאלים גבר וזה שמודה עכשיו הרי הוא כנותן לך (ו) את האילן מדעתו אף על פי שלא זכית בו מן הדין: כיוו

זוזי אחריני גביה ואכלתה שני משכנתא אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא

אמינא אי מהדרנא 🕫 לה ארעא ליתמי ואמינא דאית לי זוזי אחריני גבי יי דאבוכון אמור רבנן 6אהבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה 🌣 אלא אכבשיה לשמר משכנתא ואוכלה שיעור זוזי במיגו דאי בעינא אמינא לקוחה היא בידי מהימנא כי אמינא דאית לי זוזי גבייכו מהימננא א"ל לקוחה 🕫 בידי לא מצית אמרת ידהא איכא עלה קלא דארעא דיתמי היא אלא זיל אהדרה ניהלייהו וכי גדלי יתמי אשתעי דינא בהדייהו: קריביה דרב אידי בר אבין שכיב ושבק דיקלא רב אידי בר אבין אמר אנא קריבנא מפי (ס) וההוא גברא אמר אנא קריבנא מפי סלסוף אודי ליה דאיהו קריב מפי יאוקמה רב חסדא בידיה א"ל דליהדר לי פירי דאכל מההוא יומא עד השתא אמר זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא אמאן קא סמיך מר אהאי הא קאמר דאנא מקרבנא מפי

מינו דאי בעי למימר לקוחה היא. ותימה מאי דעתיה דרבא בר כיון שרשום דאפילו אי טעין לקוחה היא

אמו

אמור רבנן הבא ליפרע בו'. אע"פ שאף נשבועה לא היה יכול

דינא בהדייהו לא היה מקפיד על ההמתנה אלא על השבועה א ונראה

דרבא בר שרשום סבר כרב הונא בריה דרב יהושע דמפרש (ס) טעמא

ליפרע מהם עד שיגדלו כדקאמרינן ולכי גדלי אישתעי

בשילהי תכילתין (דף קעד.) טעתה דאין נוקקין לנכסי יתומים משום לררי^ב דאי כרב פפא דמפרש משום

דפריעת בעל חוב מלוה ויתמי לאו

בני מיעבד מלוה נינהו א"כ אפילו

יהא אמת כדבריו לא היה יכול לעכב

להם הקרקע בחובו כיון דלאו בני

מיעבד מלוה נינהו וכדרב הונא נמי

פסקינן המס: אכבשיה לשמר

משכנתא ואוכלה שיעור זוזי. דוקה

משום דכבש לשטר משכנתה מלי

למימר לקוחה היא בידי דלא היה

ידוע דבתורת משכנתה התה לידיה

דאי הוו ידעי דמעיקרא בתורת

משכנתא אתא לידיה לא היה טוען

רבא בר שרשום שיכול לומר לקוחה

היא בידיג מידי דהוה אאומן וארים

דאין לו חוקה בשדה אריסותו כיון

דידוע דמעיקרא בתורת אריסותא

להשאיל ולהשכיר וגזלן ש דמעיקרא

ידעינן דגול שדה זו דחין לו שום חוקה:

לידיה וכן דברים העשויין

בידי שבועת היסת לעולם לריך דנהי דאין נשבעין על קרקעות מדאורייתא מדרבנן נשבעים ד כמו שדקדק רב האי גאון מההיא דהכותב (כתובות דף פו.) הפוגמת כתובתה ועד אחד מעידה שהיא פרוע לא תפרע אלא בשבועה סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא אמר רבא שתי תשובות בדבר כו' ועוד דאין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות אלמא דמדרבנן נשבעין וה״ה שבועת היסת דמ״ש ויש לומר דאין נשבעין שבועת היסת אלא היכא דטעין ברי אבל הכא לאו טענת ברי הוא שאין ודאי ליתומים שקרקע זו אינה לקוחה בידו הלכך אי הוה טעין לקוחה היא בידי לא הוה לריך שבועת היסת:

לקוחה היא בידי לא מצית אמרת. אף על גב דאי הוה אמר לקוחה היא בידי הוה נאמן המ"מ לא הוי מיגו והכי פירושו דלא מלית אמרת לא היית יכול להעיז פניך ולומר כן כיון דנפק

קלא ואין כאן מיגו וכענין זה יש בפרק שני דקדושין (דף ג.) ומה אם ירצה לומר מזיד הייתי לא משוי נפשיה רשיעא פי' אינו אומר ברצון מזיד הייתי ואין כאן מיגו אבל ודאי אם אמר מזיד הייתי פשיטא דמהימן: קריביה דרב אידי שבק דיקלא. אי לא גרסינן אלא שבק דיקלא ל"ל שלא היו לו בנים והקרוב יותר יורשו ואי גרס לקריביה יש לומר שהיו לו בנים להכי אילטריך ליה למימר דיקלא לקריביה : ה"ב לסוף אודי ליה. ולא גרים דאיהו קרוב טפי אלא לא היה רוצה לחלוק עם רב אידי ונתן לו הדקל בחנם ולא בשביל שהיה קרוב יותר ומשום הכי קאמר רב חסדא הא איהו דאמר אנא קריבנא טפי שמרצונו נתן לך ולא בשביל שאתה קרוב יותר ואביי ורבא סברי כיון דאודי אודי יו ומסתמא לא היה

מוחל לו אלא מפני שהוא יותר קרוב ולשון אודי דחוק הוא וכן סברת אביי ורבא ואין לפרש דגרסינן דאיהו קרוב" טפי והיה טוען (כ) דלא אכל פירות ולרב אידי היו לו עדים שאכל והא דקאמר איהו קאמר אנא קריבנא טפי פירוש מעיקרא והואיל וכן השתא נמי מהימן במאי דאמר שלא אכלה במיגו שלא היה מודה וס"ל דאמרינן מיגו במקום עדים כדבסמוך דא"כ הוה ליה למימר הא איהו (0 אמר לא אכלמי ואי בעי אמר אנא קריבנא טפי ועוד א״כ הוה ליה לאסוקי נמי הכא בהאי לישנא כדמסיק בסמוך אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא [מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן] וגירסת ר״ח נראה לר״י עיקר דלא גריס לסוף אודי ליה אלא גרס לסוף איימי סהדי דאיהו קריביה ולא גרם קרוב טפי שלא היו מעידים שרב אידי קרובו היה טפי מההוא גברא אלא היו מעידים שרב אידי קרובו היה וההוא גברא לא היו מכירים אם הוא היה קרובו או לאו ולא היה לו שום עדי קורבה ואפי׳ (מ) גרם טפי מלינו לפרש טפי מכל אותם שהיו העדים מכירים לכך אוקמה רב חסדא בידיה דרב אידי דהוי רב אידי ודאי וההוא גבראה ספק והיה רב אידי חובע גם הפירות כיון שהודה שאכל ורב חסדא פטר ליה במיגו דאי בעי אמר לא אכלי כי אמר נמי אכלי ודידי אכלי מהימן יו (ו ורבא ואביי סברי כיון שאכל פירות ואודי חייב לשלם ולא מהימן במיגו הואיל והקרקע יוצא מתחת ידו מן הדין דבקרקע ליכא מיגו וא"ת והא לקמן (דף לד.) אמריטן אי דמיא (ם) לרבי אבא לחד סהדא ולתרתין שנין ולפירי דכשמודה שאכל פירות ואיכא חד סהדא שחייב לשלם מחוך שאינו יכול לישבע אבל אי ליכא חד סהדא לא היה חייב לשלם ואמאי נימא כיון שהקרקע יוצא מחחת ידו גם הפירות ישלם ו"יל דהתם מיירי שאומר שאכלה שלש שנים והעד אינו מעיד אלא משתים דהתם ודאי אי לא הוה חד סהדא פשיטא דפטור אע״פ שהקרקע יולא מתחם ידו דאי מהימן במאי דאמר דאכלה שלש שנים לא היה לנו להוציא הקרקע מידו כיון דאכלה שני חוקה"א וליכא למימר דנאמין לו שאכלה שלש שנים אבל לא נאמין שלקחה אלא בגול אכלה כדאמרינן בהנוקין (גיטין דף נד: ושם) דנאמן אחה להפסיד שכרך ואין אחה נאמן להפסיד ספר חורה דלא דמי דהחם (ע) די (אף על פי שספר תורה) כיון שהוא ביד לוחח כאילו יש עדים שנכתבו לשתן (ש) מ"מ מפסיד שכרו כיון שתודה שאין חייבין לו כלום:

מוסף תוספות

ומעיף כב וסיי קנ מעיף ל ועיי שס: מב ד ה מייי שם פט"ו הלכה ג ממג שם טוש"ע ח"מ סיי קלע ס"ד:

א. שהיה חמור בעיניו אפי׳ להישבע באמת. ריטנ״ל, ב. ואיהו קים ריטנ״ל. ב. ואיהו קים ליה בגויה דלית ליה צררי . אחר שעבר זמנה. ריטנ״ח. T. ואי משום ודהוה רקו שרועה הימיה. מאי ופקא שבוער היסות, מאי נפקא ליה מינה, בין בזו ובין בזו יש הזכרת שם. ריטנ״ל. ה. דלא מבטלינן חזקה משום קלא. רשנ״א נשס סראנ״ד. ו. וההוא אמר אנא מקריבנא טפי, היה בא לזכות מחמת שהיה קרוב יותר אע"פ שלא היה ראוי לירש במקום [בנים], ראוי לירש במקום [בנים], מ"מ לישנא דקריביה משמע קרוב יותר. רכינו יונה. I. [ולא] קשיא מאי טעמיה דרב חסדא, [דמיירי]. רמנ"ן, ח. עיין [דמיירי]. רמכ״ן. ∏. עיין רשכ״א. ט. ולאו מגו ... ט. ולאו מגו במקום עדים הוא דהני סהדי לא רטייי במקום עדים הוא דהבי סהדי לא קאמרי דאיהו לאו קריביה אלא דלא ידעי ליה. עס. י. מעתה אף הפירות יש להחזיר לרב אידי בר אבין, כיון שהודה שאכלם וכו', [ו]אינו בא לזכות בפירות אלא מכח הדקל. רכינו יונה. יא. וא״ת לודי ליה דאכל תלת שנין נכי פורתא דלא קמה ליה חזקה בהכין ונפיק מיניה פירי דההוא פיק מיניה פירי דההוא ן, לא היא, דלחצאין לא מהימנין ליה. רענ״א.

רבינו גרשום

וכי גדלי יתמי אשתעי דינא בהדייהו משום האי דקאמרת הבא ליפרע מנכסי ומים (קטנים) לא יפרע יוולים (קטנים) לא יפוע אלא בשבועה מיתומים גדולים קאמר אבל מנכסי יתומים קטנים אפילו בשבועה לא יפרע דהכי קיי"ל אין מוציאין מנכסי יתומין אלא ל) לאכילת יתומין אלא ל) לאכילת רבית: לסוף אודי ליה ההוא גברא דתפיס דלא הוי קריב ליה כותיה. א"ל רב חסדא זהו שאומרים וכו' אמאי קא סמך מר אמלתיה דהאי דמודי ליה השתא. בזמן דהוי אכיל להו לפירי הוה קאמר דאנא קריבנא טפי ובדין אכל ולא מהדר לך דמי פירי. ואביי ורבא לא סבירא להו דרב חסדא אלא

א) נראה דל"ל אא"כ היתה רבית אוכלת בהן :(מ"ל) בערכין דף כב ע"ל)